

Julkinen päätöksenteko: vaiheet, osallistajat ja vaikuttamismahdollisuudet

>>	>>	>>	>>	
A LOITE asian tuleminen esille tai vireille	VALMISTELU vaihtoehdot, vaikutukset, kustannukset, hyödyt ja haitat, huomioitavat lait	P Ä Ä T Ö S	M U U T O K S E N - H A K U	T O I M E E N - P A N O eli toteuttaminen
<p><u>poliittinen luottamuselin</u> (esim. <u>hallitus</u>, <u>kunnanvaltuusto</u>) tekee päätöksen asian valmistelun aloittamisesta</p> <p>lakisääteinen asia: voimassa oleva tai uusi voimaan tuleva laki</p> <p>hallintoasian vireille tulo, <u>virkamiehet</u> seuraavat asioita, myös mm. <u>viranomaiselle</u> tehty hakemus</p> <p><u>kuntalaisaloite</u>, <u>kansalaisaloite</u></p>	<p>päävastuu: <u>virkamiehet</u>, <u>hallinnon</u> keskeinen tehtävä</p> <p>lainvalmistelu työtä johtaa <u>hallitus</u></p> <p><u>viranomaisyhteistyö</u>, asiantuntijoiden käyttö</p> <p>asianomaisten kuuleminen: tiedotus, kuulemistilaisuudet, muistutusten huomioon ottaminen</p> <p>myös poliittiset luottamuselimet voivat osallistua: eduskunnan <u>valiokunnat</u>, kunnan <u>lautakunnat</u></p> <p><u>tiedottaminen</u></p> <p>asianosaisten <u>kuuleminen</u>: <u>kansalaisten</u> mahdollisuus kannanottoihin: <u>lausunnot</u> tai <u>muistutukset</u> (yksittäiset henkilöt, yhteisöt)</p>	<p>valmistelun tuottama <u>esitys</u></p> <p><u>keskustelu</u> ja tarvittaessa <u>äänestys</u></p> <p><u>poliittiset luottamuselimet</u>: lait, budjetit, isot päätökset - <u>eduskunta</u> - kunnassa: <u>valtuusto</u>, joissain asioissa <u>lautakunnat</u></p> <p><u>hallitus</u>: kun <u>eduskunta</u> on antanut valtuudet päättää</p> <p><u>kunnanhallitus</u>: kun <u>valtuusto</u> on antanut valtuudet päättää</p> <p>yksittäinen <u>virkamies</u> tai <u>virkamieselin</u>, kun on laillinen määritelty päätäntävalta</p>	<p>(jos selkeä virhe kuten laskuvirhe tai lainvastaisuus tulee päätöksentekijä tietoon, voi hän omatoimisesti muuttaa tai perua päätöksen)</p> <p><u>oikaisuvaatimus</u>: - määräaikaan mennessä - tehdään pääsääntöisesti alkuperäiselle päätöksentekijälle (esim. <u>kunnanhallitukselle</u> tai <u>verotuksen oikaisulautakunnalle</u>)</p> <p><u>asian vieminen oikeusistuimen käsittelyyn</u>, mm. <u>kunnallisvalitus</u> - yleensä tehtävä aina ensin oikaisuvaatimus - valitus <u>hallinto-oikeuteen</u> - jatko valitus <u>Korkeimpaan hallinto-oikeuteen</u></p> <p><u>asianosainen</u>, <u>kunnan jäsen</u> tai muu, jolla oikeus oikaisuvaatimukseen ja valitukseen</p>	<p>päävastuu: <u>virkamiehet</u>, <u>hallinnon</u> keskeinen tehtävä</p> <p>mahdollista, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi: ei muutoksenhaku määräaikaan mennessä tai päätös ei muuttunut muutoksenhaku-prosessissa</p> <p>käytännössä joko valtiollisten tai kunnallisten viranhaltijat toteuttavat, tai teetetään ”ostopalveluina”</p> <p>lakien tultua hyväksytyksi ministeriöt alkavat toteuttaa tai alkavat valmistella ohjeita esim. kunnille</p>
<i>epäviralliset vaikutusmahdollisuudet</i>	<p>henkilökohtaiset yhteydenotot <u>luottamushenkilöihin</u>, tai virkamiehiin</p> <p>mielipidekirjoitukset, puheet julkisissa tilaisuuksissa, adressit, mielenosoitukset</p>	henkilökohtaiset yhteydenotot <u>luottamushenkilöihin</u>		mielenosoitukset, <u>kansalaistotelemaattisuus</u>

värikoodien selitykset:

kansalaisten toiminta, yksityishenkilöt, myös yhteisöjen kuten yhdistysten jäseninä*Montesquieun vallan kolmijako:***poliittinen luottamuselimet, luottamushenkilöt, poliitikot****lainsäädäntövalta***hallitus* – nimittänyt *eduskunta* tai *valtuusto*, ohjaa hallintoa**hallinto, virkamiehet****hallintovalta****hallinto-oikeusistuimet****tuomiovalta**

Julkinen päätöksenteko: esimerkitapaukset

a. opintotukihakemus

b. kunnalliset palvelut: koulupsykologin viran perustaminen ja täyttö

c. uusi EU-direktiivi

>>	>>	>>	>>	
ALOITE asian tuleminen esille tai vireille	VALMISTELU vaihtoehdot, vaikutukset, kustannukset, hyödyt ja haitat, huomioitavat lait	PÄÄTÖS	MUUTOKSEN- HAKU	TOIMEEN- PANO eli toteuttaminen
	päävastuu: <u>virkamiehet</u> , <u>hallinnon</u> keskeinen tehtävä <u>tiedottaminen</u> <u>kuuleminen</u>	<u>poliittiset luottamuselimet</u> : <u>eduskunta</u> <u>kunnanvaltuusto</u> , <u>lautakunnat</u> <u>hallitus</u> <u>kunnanhallitus</u> yksittäinen <u>virkamies</u> tai <u>virkamieselin</u> : jos on laillinen määritelty päätäntävalta	ensin <u>oikaisuvaatimus</u> sitten <u>asian vieminen hallintooikeusistuimen käsittelyyn</u> , mm. <u>kunnallisvalitus hallinto-oikeuteen</u> jatkovalitus <u>Korkeimpaan hallinto-oikeuteen</u> <u>asianosainen, kunnan jäsen</u> tai muu, jolla oikeus oikaisuvaatimukseen ja valitukseen	päävastuu: <u>virkamiehet</u> , <u>hallinnon</u> keskeinen tehtävä
<i>esimerkkejä:</i>				
a. <u>opiskelija</u> tekee opintotukihakemuksen <u>Kelalle</u>	<u>Kelan virkailija</u> käsittelee hakemuksen	<u>Kelan virkailija</u> tekee päätöksen	<u>hakija</u> voi tehdä oikaisuvaatimuksen ja mahdollisen jatkovalituksen	<u>Kela</u> maksaa opintotuen hakijan tilille
b. <u>Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)</u> : psykologin palvelut toisen asteen opiskelijoille 1.8.2014 lähtien <u>kunnan hallinto</u> , (esim. <u>lukiotoimen johtaja</u>) aloittaa paikallisen toimeenpanon valmistelun	1: <u>kouluvirastossa</u> valmistellaan, yhdessä lukioiden <u>rehtorien</u> tms. kanssa (montako virkaa tarvitaan, mihin sijoitetaan yms.) >>> 3: <u>rehtori</u> , <u>henkilöstöpäällikkö</u> tms. laittaa viran auki >>>	2: <u>lautakunta</u> päättää koulupsykologin virasta <<< 4: <u>lukiotoimen johtaja</u> tms valitsee henkilön virkaan	muutosta voivat hakea <u>kuntalaiset</u> (tai muut asianosaiset) muutosta voivat hakea <u>kuntalaiset</u> ja hakijat (tai muut asianosaiset)	valittu henkilö alkaa toimia psykologin <u>virassa</u> , osallistuu lakisääteisten <u>kunnan opiskeluhuolto-palvelujen</u> toteuttamiseen
c. uusi EU-direktiivi (esim. ns. telepaketti-direktiivi) > <u>hallitus</u> aloittaa lainsäädäntöuudistuksen	<u>ministeriössä (LVM)</u> valmistellaan <u>ministerin</u> johdolla: kuullaan asiantuntijoita, käydään lausuntokierroksia <u>Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain uudistaminen (LVM004:00/2019, säädösvalmistelu)</u>	<u>eduskunnassa</u> valiokuntakäsittelyt: päätös täysistunnossa	<i>ei mahdollisuutta muutoksenhakuun</i>	<u>ministeriöt</u> ja muu <u>valtionhallinto</u> sekä <u>kunnallinen hallinto</u> alkavat lain voimaantulon jälkeen valmistella vaadittavia toimenpiteitä